

Sosiaaliturvakomitean kokous 19.3.2025

Etuuksien yhdistelmät

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Pöytäryhmät (muutokset mahdollisia)

PÖYTÄ 1:

Jarno Turunen
Eeva Nykänen
Anna Kukka
Minna Ahtiainen
Maria Salenius
Anne Perälahti
Eveliina Pöyhönen

PÖYTÄ 2:

Auli Valli-Lintu
Susan Kuivalainen
Ilkka Oksala
Ville Kopra
Titta Hiltunen
Virpi Hiltunen
Kimmo Ruth

PÖYTÄ 3:

Harri Hellstén
Pirjo Väänänen
Ellen Vogt
Sari Kokko
Jaana Rissanen
Ulla Hämäläinen

Lisäksi kansanedustajajäsenet ja komitean puheenjohtajisto

Ohjelma

10.30–11.00	Kevyt lounas
11.00–11.05	Kokouksen avaus, edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
11.05–11.15	Tilannekatsaus yleistuen valmisteluun ja yhden hakemuksen malliin, Liisa Siika-aho, STM ja Auli Valli-Lintu, Kela
11.15–11.50	Komitean ehdotukset ja linjaukset loppumietintöön etuuksien yhdistelmistä • Työskentelyn tavoitteet • Ansioturvan, perusturvan, asumistuen ja toimeentulotuen päällekkäisyys, Jussi Tervola, THL • Kansanedustajajäsenten avauspuheenvuorot
11.50–12.25	Työskentelyosuus
12.25–12.40	Tauko
12.40–13.30	Työskentelyosuus jatkuu
13.30–13.50	Työskentelyn yhteenveto
13.50–14.00	Tiedoksi ja kokouksen päätös

Komitean ehdotukset ja linjaukset loppumietintöön etuuksien yhdistelmästä

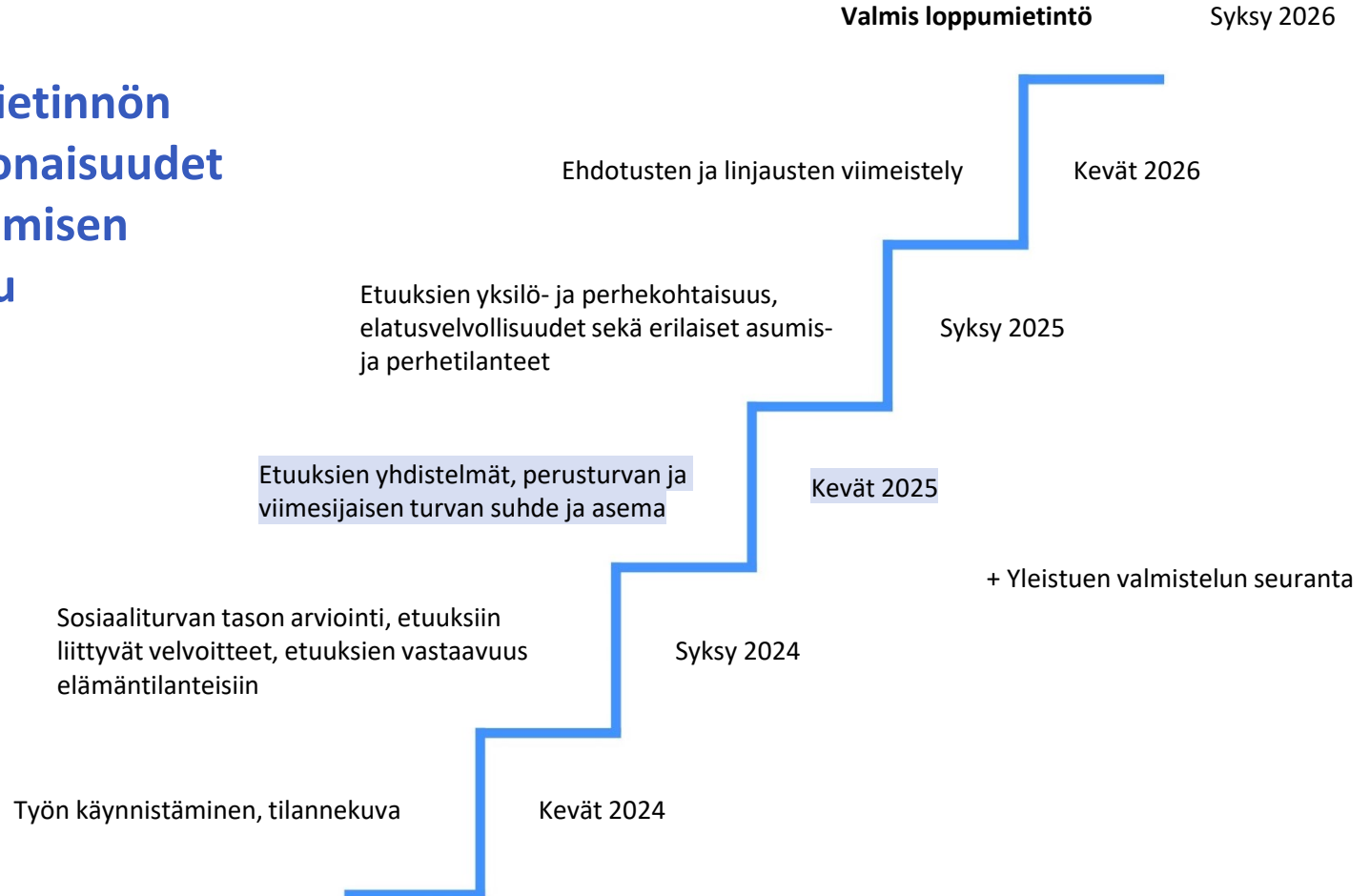
Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mitä ehdotuksilla ja linjauksilla tavoitellaan

- Selkeämpi ja joustavampi järjestelmä, joka mahdollistaa työnteon ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen muuttuvissa elämäntilanteissa.
- Ennakoitava turva eri elämänvaiheissa ja elämäntilanteiden muutoksissa ilman tarpeettomia katkoja ja hallinnollisia esteitä.
- Tukea työllisyyttä, yrittäjyyttä, aktiivisuutta, ihmisen omatoimisuutta, osallisuutta ja elinikäistä oppimista.
- Vastata perustuslain mukaisesta välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon velvoitteesta sekä perustoimeentulon turvasta.
- Osaltaan varmistaa julkisen talouden kestävyys työllisyyttä ja väestön työ- ja toimintakykyä vahvistamalla.

Loppumietinnön aihekokonaisuudet ja työstämisen aikataulu

Tavoite tänään

- Tuottaa näkemyksiä komitean etuuksien yhdistelmiin liittyvien ehdotusten ja linjausten pohjaksi (perusturva, asumisen tukeminen, viimesijainen turva).
- Tunnistaa, mistä löytyy yhteisiä näkemyksiä, mistä eri näkemyksiä ja vaihtoehtoisia suuntia mahdollisille linjauksille.

Ansioturvan, perusturvan, asumistuen ja toimeentulotuen päällekkäisyys

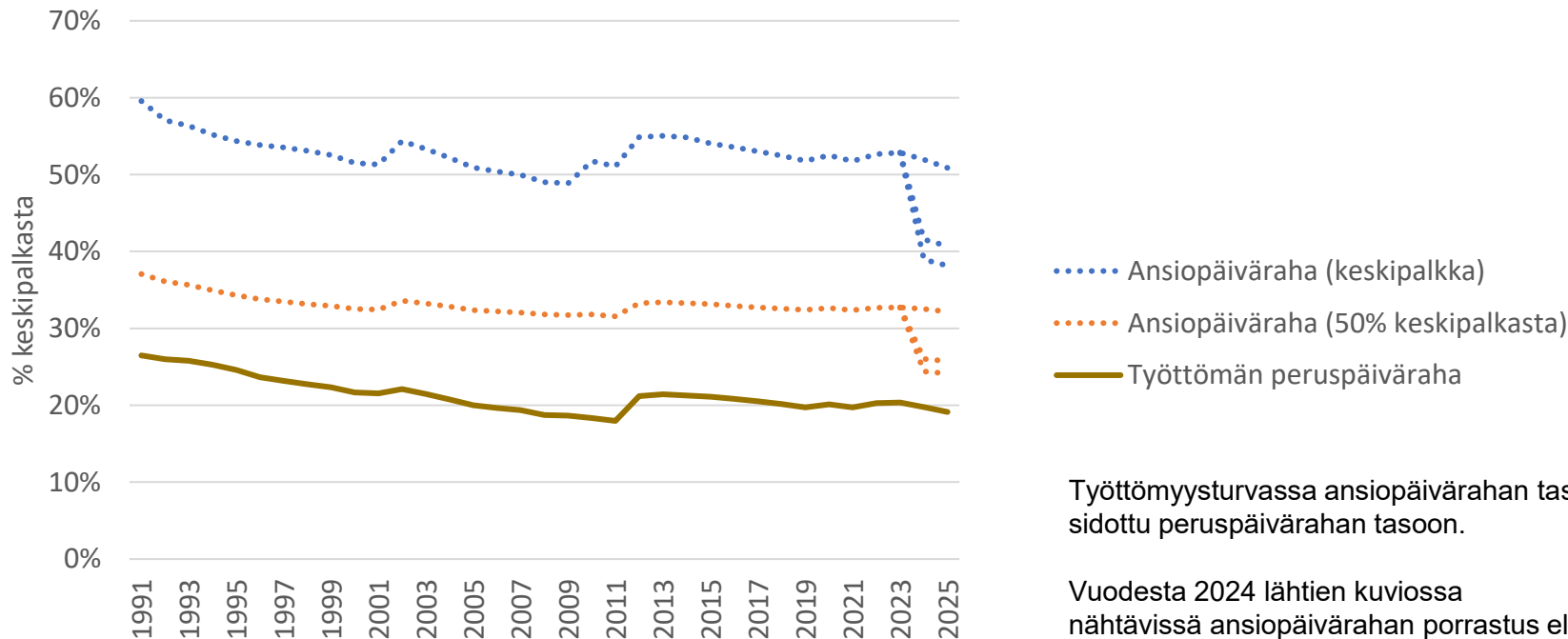
Historiallinen kehitys, kannustimet sekä ratkaisut

Komitean arviointi- ja selvitysryhmä

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ansioturva vs. perusturva, työttömyysturva

Työttömyysturvassa ansiopäivärahan taso on sidottu peruspäivärahan tasoon.

Vuodesta 2024 lähtien kuviossa nähtävissä ansiopäivärahan porrastus eli tason vaihtelu työttömyyden keston mukaan.

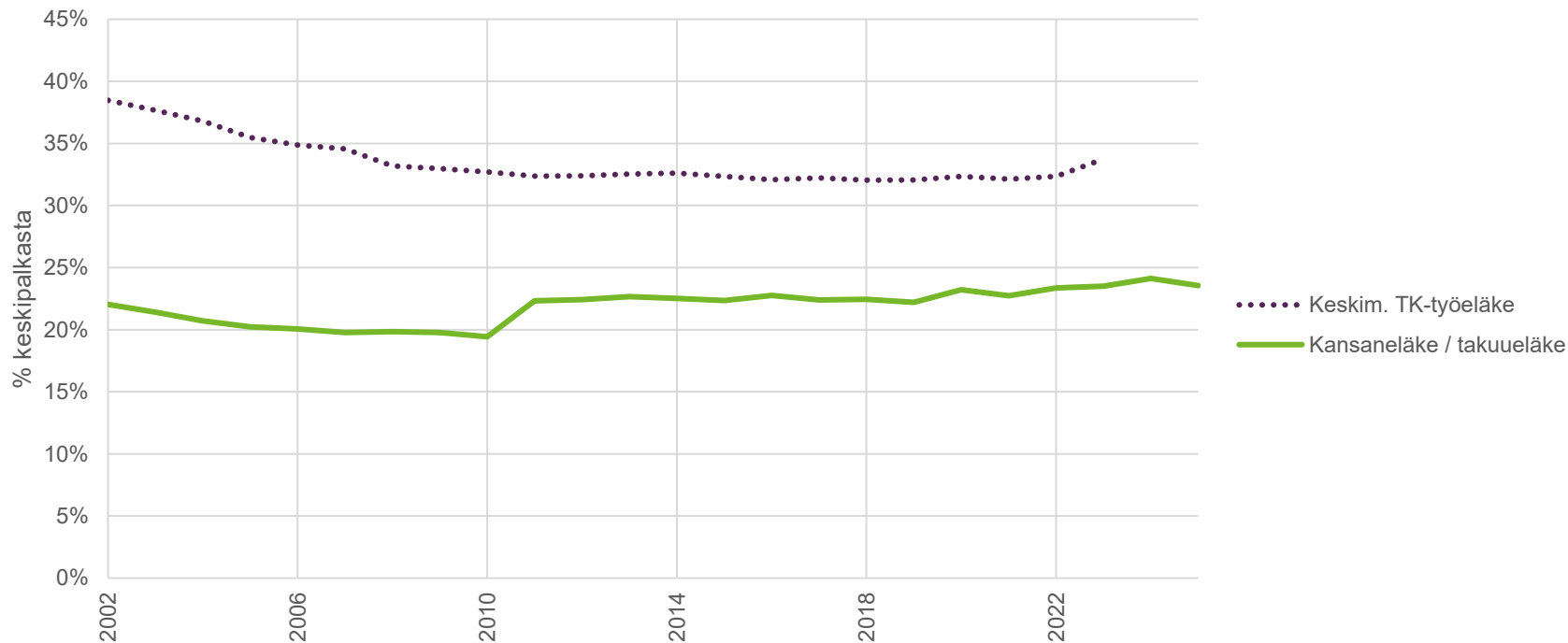
Ansioturva vs. perusturva, sairauspäiväraha

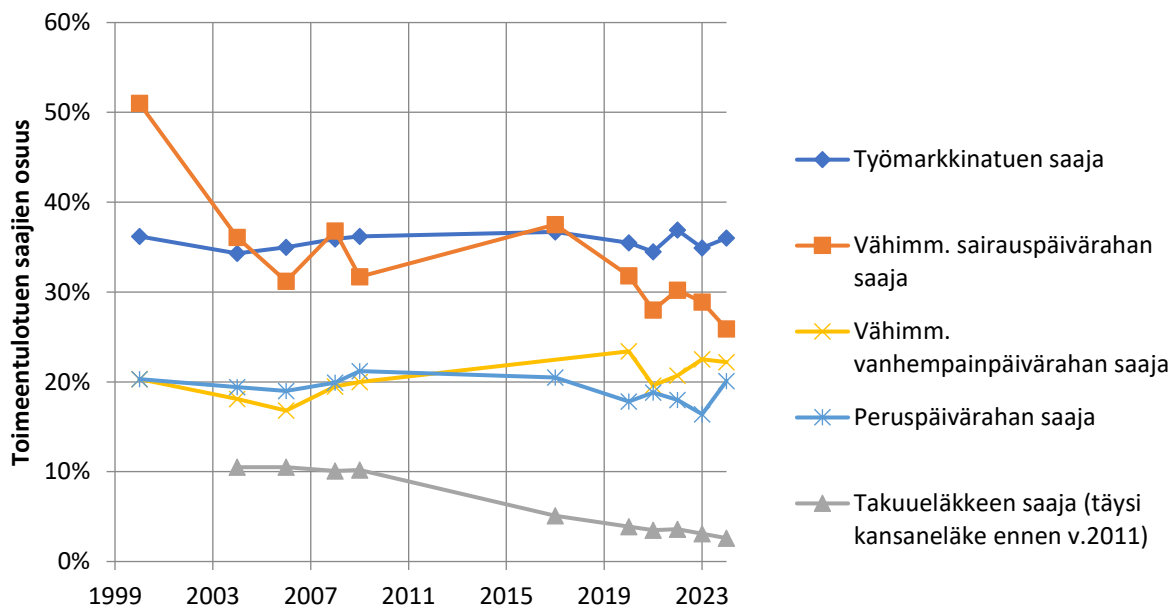
Ansioturva vs. perusturva, vanhempainpäiväraha

Ansioturva vs. perusturva, työkyvyttömyyseläke

Perusturvaetuuksien täydentäminen toimeentulotuella ei ole yleistynyt pitkällä aikavälillä (1/3)

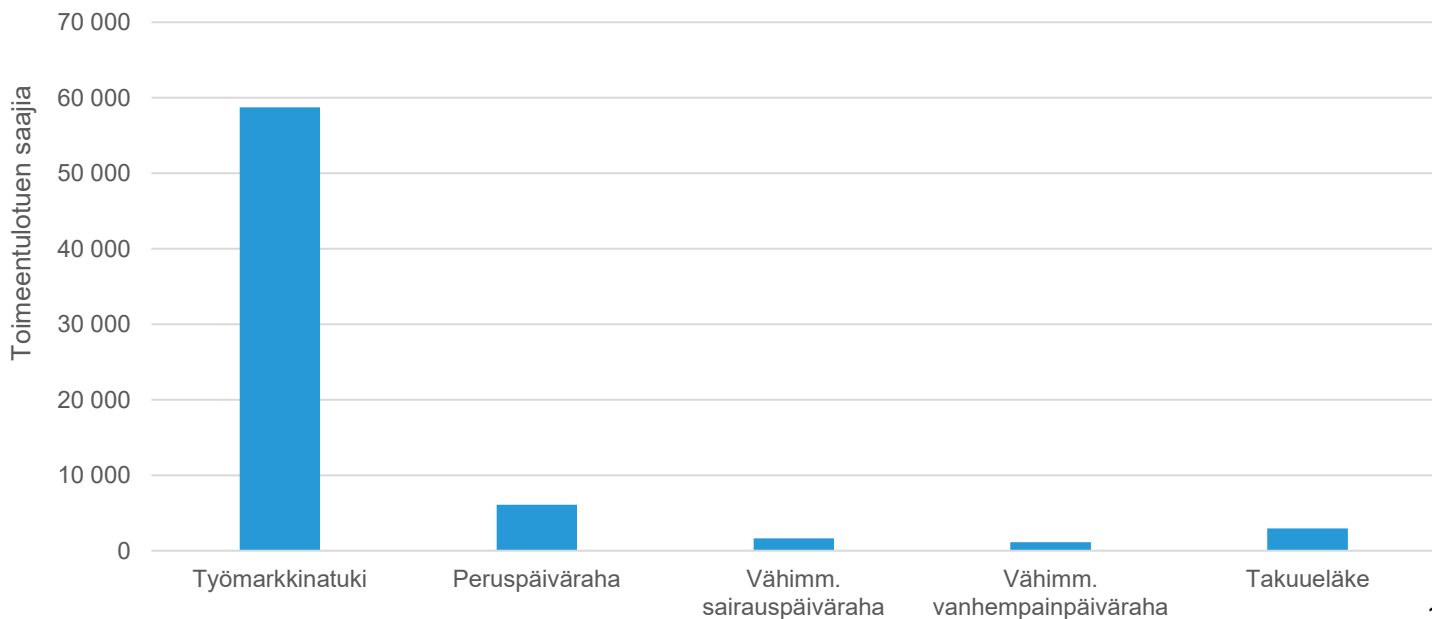

Lähteet:

2000-2009: Hannikainen-Ingman ym. (2012)

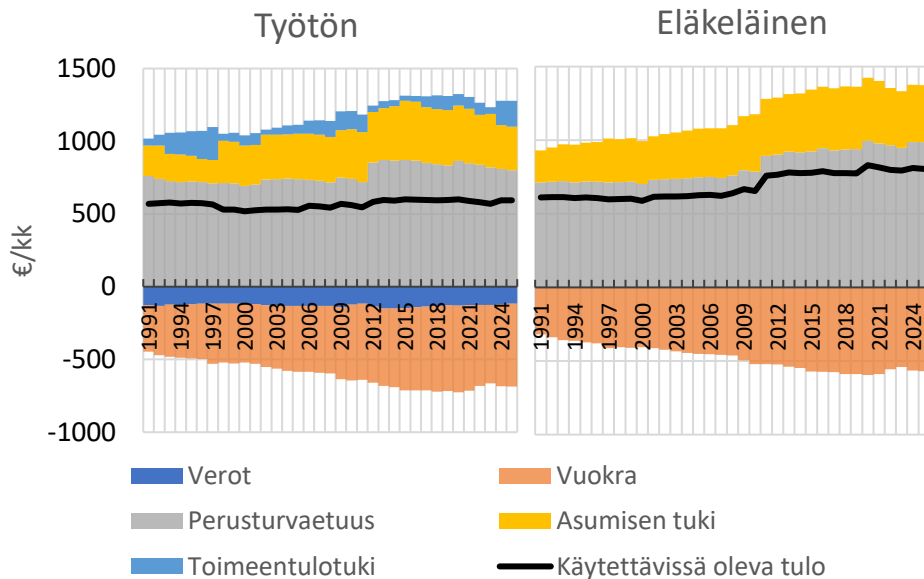
2017-2024: Tuija Korpela / Kelan tutkimus

Saajamäärissä mitaten toimeentulotuen päällekkäisyys painottuu työmarkkinatuen saajiin (2/3)

11/2024

Myös esimerkkilaskelmissa työttömän ja eläkkeen perusturvan saajan toimeentulotuen määrä pysynyt samantasoisena (3/3)

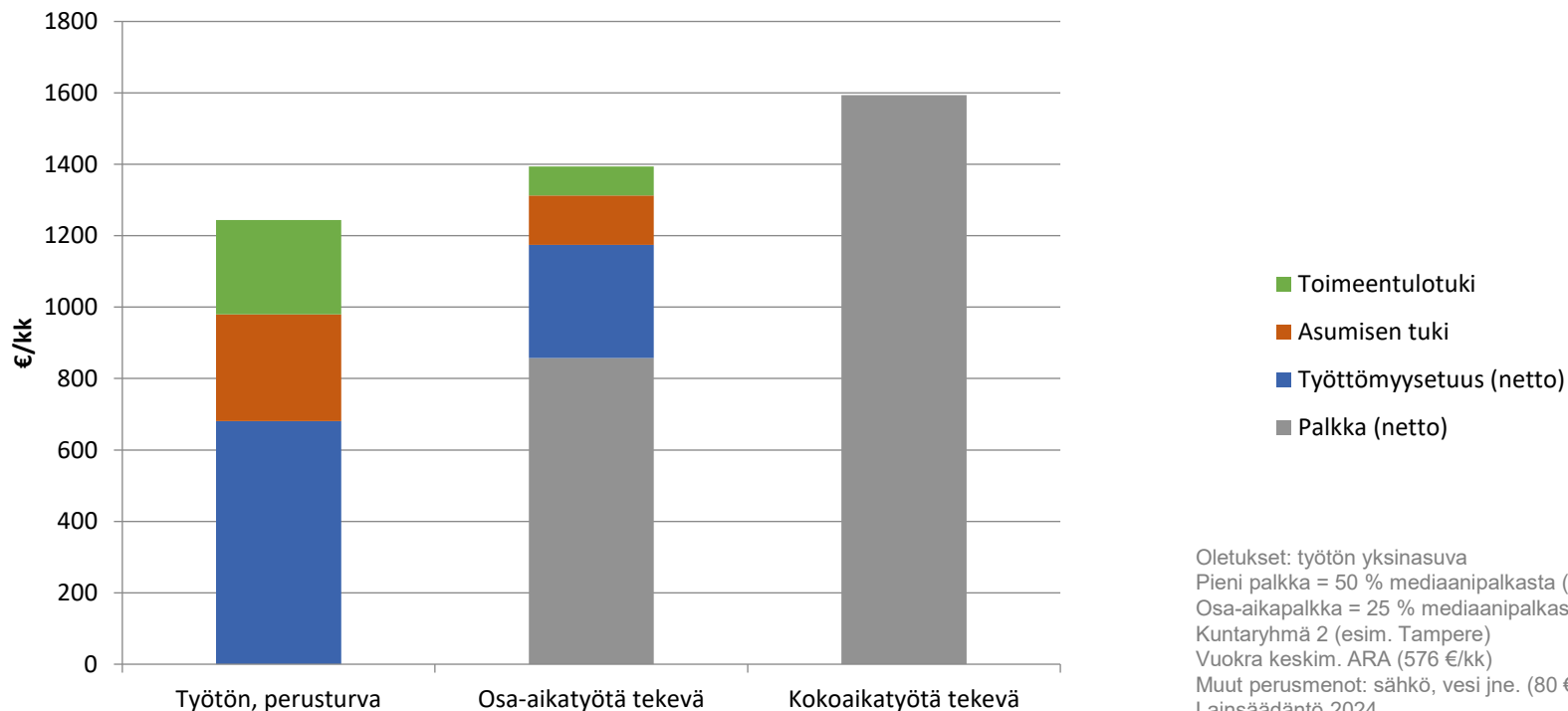

Yksinasuva
vuokraoletus: keskimääräinen ARA-vuokra
keskisuudessa kaupungissa (kuntaryhmä II)
Keskim. Kunnallisvero

Yhteenvetoa

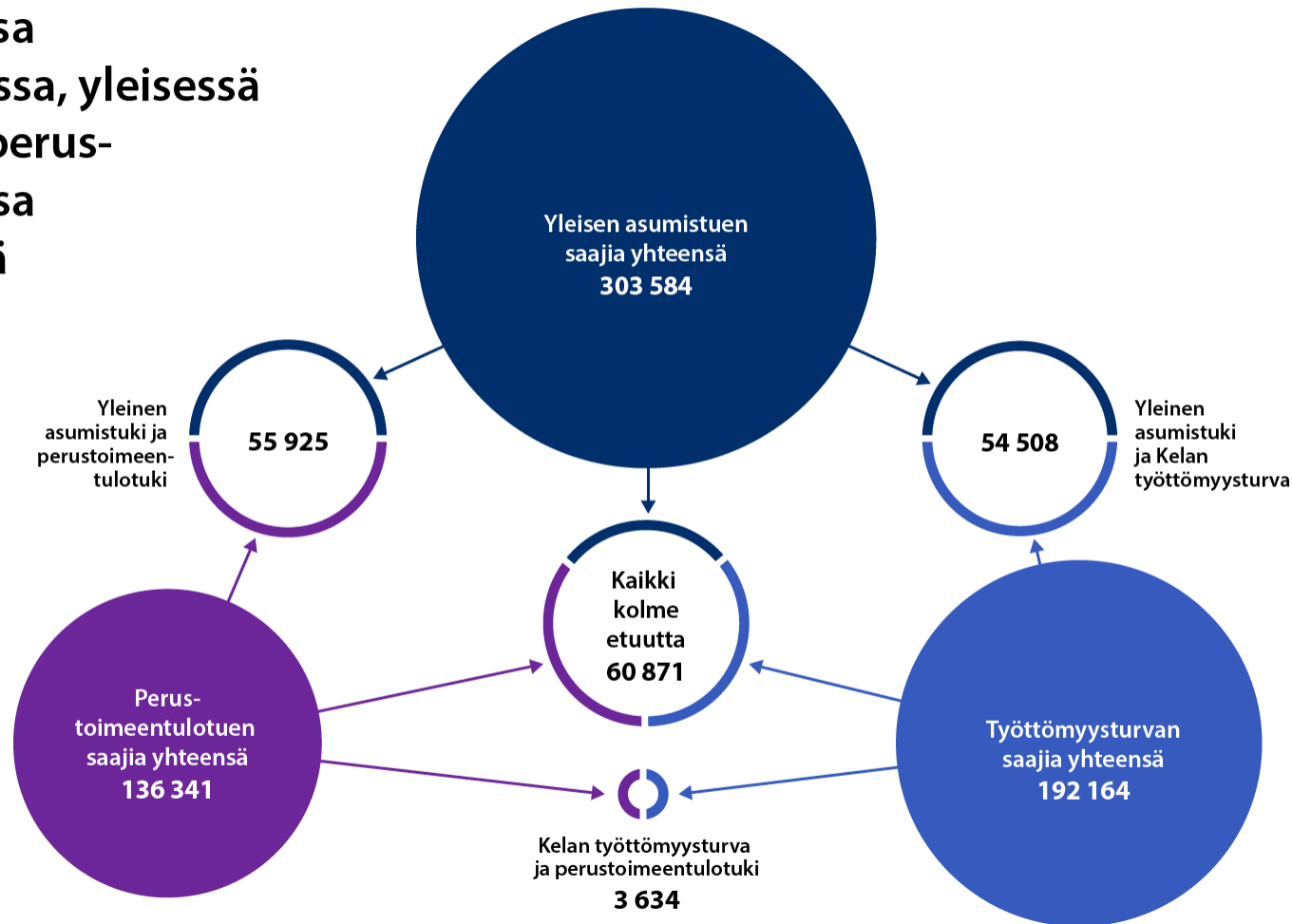
- Perus- ja ansioturva ovat lähentyneet sairauspäivärahan ja työkyvyttömyyseläkkeen osalta ja viime vuonna myös työttömyyspäivärahojen osalta (porrastus).
- Toimeentulotuen samanaikainen saaminen perusturvan kanssa ei ole lisääntynyt tilastojen eikä esimerkkilaskelmien valossa pitkällä aikavälillä.
- Viime vuonna toimeentulotuen samanaikainen saaminen työttömän perusturvan kanssa lisääntyi niin tilastoissa kuin esimerkkilaskelmissa, mikä johtunee erityisesti asumistuen leikkauksista.

Esimerkissä työttömän tulot kasvavat 150 €/kk siirtyessään osa-aikatöihin ja 350 €/kk siirtyessään kokoaikatöihin

Kelan maksamassa työttömyysturvassa, yleisessä asumistuessa ja perus- toimeentulotuessa päällekkäisyyksiä

18-64-vuotiaat, jotka saivat jotain
kolmesta etuudesta 11/2024
(pl. opintorahaa saaneet)

Asumismenoja korvataan samanaikaisesti sekä toimeentulotuesta että asumistuesta

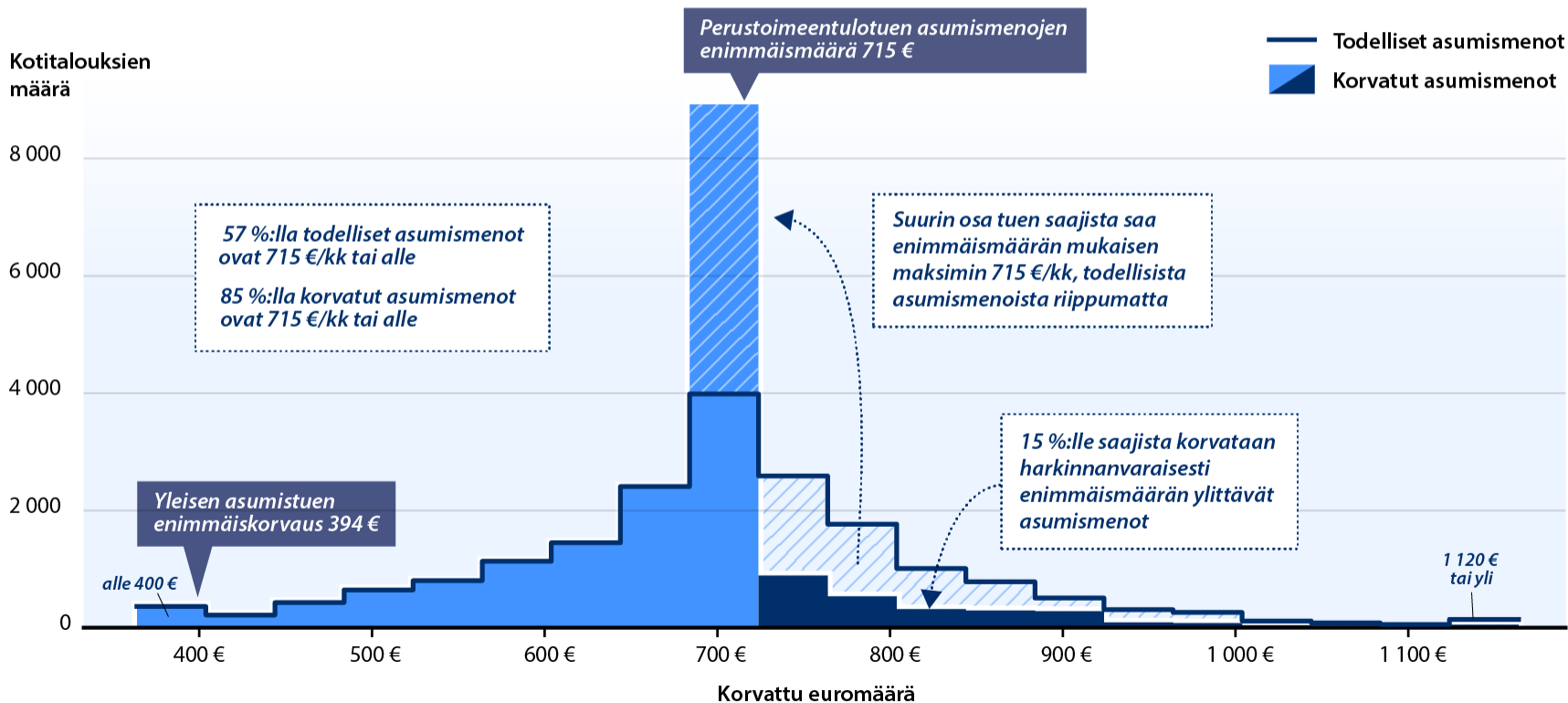
- Toimeentulotuen laskennallinen oikeus perusturvan saajilla voidaan tulkita syntyvän siitä, että toimeentulotuesta asumisen korvaus on selvästi ”anteliaampi” kuin yleisessä asumistuesta.
- 39 % yleisen asumistuen saajista (pl. opintorahan saajat) saa samaan aikaan toimeentulotukea.
- 87 % toimeentulotuen saajista saa asumistukea.

Ongelma ja ratkaisuvaihtoehtoja?

- Eri etuuksien samanaikainen saaminen asumismenoihin on tehotonta ja monimutkaista.
- Päällekkäisyyden poistaminen ei ole kuitenkaan ihan helppoa.
- Seuraavassa joitain vaihtoehtoja, joilla voitaisiin vähentää/poistaa tukien samanaikaista saamista.

Suurin osa pääkaupunkiseudun perustoimeentulotuen saajien asumismenoista korvataan kuntakohtaisen enimmäismäärän mukaan

Pääkaupunkiseudulla yksinasuvien perustoimeentulotuen saajien todelliset ja korvatut asumismenot 11/2024

Edellinen kuva selitettynä

Kuvassa verrataan toimeentulotuen saajien todellisia asumismenoja ja sitä, minkä verran he niihin tosiasiasa saavat joko asumistukea tai toimeentulotukea. Luvut ovat marraskuulta 2024.

- Esimerkkitapaukseksi on valittu pääkaupunkiseudulla yksinasuva henkilö. Kuviosta voi huomata, että valtaosalla todelliset asumismenot ovat välillä 600–800 €/kk.
- Kuvasta huomataan, että asumistuki kattaa asumismenoista maksimissaan 394 € ja sen suuruinen tai sitä alhaisempi vuokra on tosiasiasa alle 5 % :lla tuen saajista.
- Toimeentulotuki kattaa asumismenoista maksimissaan 715 € ja sen suuruinen tai sitä alhaisempi vuokra on hieman yli puolella saajista (57 %:lla). Normin ylitys painottuu 100 €:n tai sitä pienempään ylitykseen.
- Toimeentulotukilain erityisin perustein vuokrasta voidaan huomioida myös enimmäismäärää suuremmat asumismenot. Näitä tilanteita on ollut 15 %:lla tuen saajista.
- Normin ylittävät asumismenot, joille ei ole mitään erityisiä perusteita, huomioidaan vain normin suuruisina ja loppuosa jää asiakkaan itsensä kustannettavaksi. Näiden tapausten osuus on kuviossa eritelty ja se on n. 28 % tuen saajista.
- Kaikkiaan 85 %:lle asumismenoiksi huomioitu määrä on korkeintaan 715 €.

1. Tukitasojen muutokset nykyjärjestelmän pohjalta

1a. Korotetaan yleisen asumistuen ja/tai perusturvaetuuksien tasoja.

- Vähentää päällekkäisyyttä, mutta ei poista kokonaan.
- Maksaa. Ei kovin kustannustehokas, sillä kohdentuu laajalle joukolle.

1b. Leikataan toimeentulotuen asumismenojen korvausta tai perusosaa.

- Vähentää päällekkäisyyttä, mutta ei poista kokonaan.
- Säästää, mutta voi vaikeuttaa heikoimmassa asemassa olevien selviytymistä.

1c. Vaihtoehdot 1a ja 1b samaan aikaan.

2. Case Alankomaat: Asumismenoja ei korvata toimeentulotuesta, vaan asumistuki on etuoikeutettua tuloa. Korkeahko ”perusosa” kompensoi verrattain pientä asumismenojen korvausta.

- Asumismenoja korvattaisiin suoraan vain asumistuesta. Toisin sanoen asumismenoihin liittyvä harkinta poistuisi ja asumismenojen korvauksesta tulisi mekaaninen.
- Asumismenojen korvaus tosiasiassa osittain ”perusosasta” heikentää toimeentulotuen kohdennusta niille, joilla on korkeat asumismenot.
- Toisaalta se voi kannustaa tuensaajaa pienentämään asumismenojaan, kun asumismenot vaikuttaa tukitasoon vain vähän, jos kohtuuhintaisia asumisvaihtoehtoja on saatavilla.
- Jos muutos toteutettaisiin kustannusneutraalina niin että perusosaa samalla nostettaisiin, se ei todennäköisesti vähentäisi toimeentulotuen ja asumistuen päällekkäisyyttä Suomessa.

3. Case UK: toimeentulotuki ja yleinen asumistuki yhdessä etuudessa

- Voisi tarkoittaa esim., että yleinen asumistuki poistettaisiin ja samalla toimeentulotuen tarveharkintaa löysäyttäisiin.
 - UC:ssa työtulojen vähenemisaste 55 % (vrt. toimeentulotuki 100 %) ja varallisuus ei estä tuen saamista, vaan vähentää tuen määrää.
 - Miten asumismenojen korvaus toteutettaisiin? Yleisen asumistuen vai toimeentulotuen mukaan vai jotain siltä väliltä?
- Asumismenojen samanaikainen tukeminen eri etuuksista lakkaisi ja järjestelmä yksinkertaistuisi.
- Iso reformi. Yleistuki?
- Tukimenot voivat kasvaa tai vähentyä riippuen mallista.

4. Case Ruotsi: yleinen asumistuki on rajatumpi ja toimeentulotuen perusosa matalampi

- Ruotsissa ei ole "yleistä" asumistukea, vaan tietyille ryhmille on erillinen asumistukensa: alle 29-vuotiaat, lapsiperheet, työkyvyttömät, kotoutumistuen saajat ja vanhuuseläkeläiset. Muille asumismenoja korvataan vain toimeentulotuesta.
- Ruotsissa toimeentulotuen perusosa on Suomea matalampi (13-32 prosenttia), mikä aiheuttaa sen, että harvempi on oikeutettu toimeentulotukeen.
- Yleisen asumistuen rajaaminen tietyille ryhmille vähentäisi tukien päällekkäisyyttä heillä, jotka eivät kuulu näihin ryhmiin. Heillä asumismenoja korvattaisiin vain toimeentulotuesta.
- Säästäisi/leikkaisi tukitasoa erityisryhmiin kuulumattomalta väestöltä.

5. Case Tanska: toimeentulotuki ei korvaa asumismenoja, mutta "perusosa" on korkea

- Toimeentulotuesta ei korvata asumismenoja korvamerkittynä, mutta "perusosa" on korkea. Tosiasiallisesti sillä maksetaan myös asumismenoja.
- Toimeentulotuki huomioidaan yleisessä asumistuessa tulona. Yleisen asumistuen taso on matala (lapsettomilla max. 15 % asumismenoista).
- Jos tarvetta jää, Tanskassa on saatavilla myös erityinen tuki korkeisiin asumismenoihin.
- **Tanskan malli ei välttämättä vähentäisi toimeentulotuen ja asumisen tuen päällekkäisyyttä Suomessa.** Vertailu on vaikeaa, koska järjestelmän rakenne on hyvin erilainen.

Yhteenveto

- Suomessa on kaksi hyvin erilaista järjestelmää, jotka korvaavat asumismenoja:
 - Yleisessä asumistuessa matalat enimmäisasumismenot ja tiukka normitus. Myönnetään toistaiseksi, kunnes olosuhteet muuttuvat.
 - Perustoimeentulotuessa korkeammat ja alueellisesti täsmällisemmät enimmäisasumismenot sekä enemmän harkintaa. Myönnetään lähtökohtaisesti kuukausi kerrallaan.
- Päällekkäisyyttä voidaan vähentää vähittäisten muutosten kautta:
 - Esim. eläkeläisen perusturva ja asumistuki on niin korkea, että he saavat toimeentulotukea vain harvoin (n. 2,6 % takuueläkkeen saajista vrt. 36 % työmarkkinatuen saajista).
 - Perusturvan korotus voi lähentää tukea kohti ansioturvaa.
- Päällekkäisyyden poistaminen edellyttäisi, että asumismenoja korvattaisiin vain yhdestä järjestelmästä, mikä tarkoittaa suurta reformia (vrt. UK).
- Tässä on käsitelty vain rahaetuuksia, mutta on hyvä tiedostaa, että asuntopolitiikalla on vaihteleva rooli eri maissa.
- Suomessa on vähemmän asunnottomuutta kuin vertailumaissa. Toimeentulotuen (asumisen tukemisen) leikkaaminen voi lisätä asunnottomuutta.

Kansanedustajajäsenten puheenvuorot

*Mikä on kiperin kysymys, johon tulisi tänään löytää
vastauksia ja uusia näkemyksiä?*

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työskentelyosuus

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ohjeistus työskentelyyn

Learning Cafe – Olennaisimmat näkemykset valittuihin teemoihin

- Kolme pöytää, jossa kussakin oma teema kysymyksineen, ja jota kutakin johdattelee puheenjohtaja.
 - Ryhmä työskentelee teeman äärellä noin 25min kerrallaan seuraavasti:
 - Puheenjohtaja taustoittaa lyhyesti käsiteltävän teeman & kysymykset
 - 5 min oma pohdinta ja kirjoitus Post-it-lapuille: mitkä olennaisimmat nostot haluat teeman osalta tehdä?
 - Keskustelu yhteisesti ryhmässä
 - Ryhmä siirtyy käsittelemään seuraavaa teemaa jne., kunnes kaikki kolme teemaa on käsitelty.

Kysymyksiä keskusteltavaksi

Mitä perustoimeentulon turvan tulisi kattaa?

- Miten ansiotulojen ja niistä maksettujen sosiaaliturvamaksujen tuoman hyödyn tulisi näkyä sosiaaliturvajärjestelmässä?

Miten asumisen tukeminen tulisi tulevaisuudessa järjestää eri elämäntilanteissa?

- Mitä asumisen tukemisella tulisi tavoitella?
- Millaisen asumisen tason asumisen tuen tulisi turvata eri elämäntilanteissa (esim. asumisen tukeminen työssä käyvillä, eri ikäisillä, erilaisissa perhetilanteissa)?

Mitä oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon (PL 19.1 §) tulisi turvata?

- Miten lyhytaikaiseksi / erityisiin tilanteisiin ja tarpeisiin tarkoitettu asumisen tuki tulisi järjestää?
- Millaisen asumisen tason välttämättömän toimeentulon turvan tulisi turvata eri elämäntilanteissa?

Tauko

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työskentelyn purku

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteenveto

- Puheenjohtajien yhteenveto kustakin teemasta
- Kommenttipuheenvuorot

Tiedoksi

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Tulevat kokoukset

-
- 29.4.2025 kansanedustajajäsenten kokous
Linjauksen työstäminen: Etuuksien yhdistelmät
 - 13.5.2025 kansanedustajajäsenten kokous
Linjauksen pohjustus: Perusturvan ja viimesijaisen turvan suhde ja asema
 - 21.5.2025 sosiaaliturvakomitean kokous**
Linjauksen pohjustus: Perusturvan ja viimesijaisen turvan suhde ja asema
 - 5.6.2025 kansanedustajajäsenten kokous
Linjauksen työstäminen: Perusturvan ja viimesijaisen turvan suhde ja asema
 - 12.6.2025 kansanedustajajäsenten kokous
Linjausten työstäminen: Loppumietinnön 1. luonnos

Tulevat tapahtumat

- Yleisötapahtuma tulevaisuuden sosiaaliturvasta Pikkuparlamentissa **torstaina 15.5. klo 12–14.**
 - Mitä näkemyksiä kansalaisilla on sosiaaliturvasta ja sen tulevaisuudesta? Tuloksia 25 sosiaaliturvadialogin sarjasta ([ks. tiedote](#)).
 - Komitean kansanedustajajäsenet kommentoivat tuloksia sekä keskustelevat sosiaaliturvan uudistamisesta.
 - Ohjelma ja muut mahdolliset puhujat tarkentuvat lähempänä.
 - Järjestäjänä Erätauko-säätiö ja sosiaaliturvakomitea.

Kiitos!

Parlamentaarinen komitea
Parlamentarisk kommitté

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET